

THOMAS VAN LUYN

**HET ECHTE
CADEAU
KRIJG JE NOG**

MEULENHOF

Plastic muntjes

Ik was eergisteren op een Gelegenheid, een Gala, een Bal, een Dinges, omdat ik nou eenmaal in de showbizz zit. Vooruit, ik hang een beetje rond aan de randen ervan, hopend dat showbizz ergens zo sexy is als het klinkt. Noem me naïef, maar ik denk nog steeds dat er daar ergens glamour moet zijn, iets chics, iets etherisch. Een jetset van smaakvolle mooie mensen die sprankelende conversatie voeren boven een dito cocktail.

Maar het woord jetset verraadt al de instinker. In oude films worden jets immers bevolkt door mooie mensen met opwindende levens, en de werkelijkheid is dat wij onze chartervlucht delen met hossende roodverbrande proleten die klieren als op een schoolreisje. Dat is niet helemaal waar natuurlijk. Of wacht, toch wel.

En de Nederlandse glamourwereld weerspiegelt die jetset. Ik weet waar ik het over heb; ik heb gesnuffeld bij de Musical Awards, gezocht bij de Gouden Kalveren, en gespeurd op Het Boekenbal – alleen maar lelijke, dronken tetterende, zwetende koppen. Scheefzittende dasjes, open gulpen, afgezakte jurken, uitgesmeerde lipstick: het wil maar niet lijken op iets waar je Cary Grant en Katherine Hepburn zou kunnen tegenkomen. En als ik me in mijn zijden smoking terugtrek op de herenfaciliteiten, zie ik daar in de spiegel een dronken scheefhangende zwetende malloot met bloeddoorlopen ogen, as op z'n jasje en bier op z'n broek.

Die smoking, die trek ik alleen aan voor Gelegenheden, dus ik zie pas hoe smerig-ie is als ik 'm uit de kast haal vlak voor ik er moet zijn. In de binnenzak vind ik dan altijd plastic muntjes van de vorige Gelegenheid. (Bij Gelegenheden betaal je met

plastic muntjes, opdat het toch nog een beetje feestelijk gratis lijkt, waardoor je niet doorhebt dat je gewoon afgezet wordt voor je biertje, en dat je muntjes die je, teut als je bent, veel te enthousiast inslaat, natuurlijk het jaar daarna niet meer geldig zijn.) Ook vind ik in mijn broekzak een business card van een mevrouw die zich 'free-lancer' noemt (betonvlechten? prostitutie?), en een bierviltje met een telefoonnummer (opgogelen, nooit bellen!). Mijn Gucci-lakschoenen zien eruit alsof een peloton Navy Seals ze beurtelings heeft gedragen bij een amfibische aanval op een mangrovemoeras. En zo ga ik naar het volgende feestje, hossende proleet die ik ben, mijn bijdrage aan de onmogelijkheid van Nederlandse glamour.

Wat denk ik nou, als ik daar heen ga? Verwacht ik nou echt op een cocktailparty met welriekende engelen te komen? Voor de Clooneys en de Johanssons van deze wereld moet het nog veel frustrerender zijn. Want hoe saai moeten die feestjes wel niet zijn, als je eigen verschijning het hoogtepunt is?

Verslaving

Het verhaal gaat dat ik, drie jaar oud en voor het eerst in Nederland, ineens verdwenen was. Het was een onschuldiger tijd, toen pedofielen nog kinderlokkers heetten en in bosjes woonden, maar toch. Mijn ouders kamden in een rasterpatroon de hele buurt uit, mijn naam roepend. Een meneer die in zijn voortuin stond, wenkte mijn moeder naar binnen en zij volgde – zoals gezegd, een onschuldiger tijd. In de woonkamer stond een driejarig jongetje in trance heen en weer te wiegen voor een televisietoestel – een apparaat dat in zijn geboorteland nog niet bestond. De bewoners van het huis vertelden dat ze mij met m'n snotneus tegen hun raam geplakt hadden zien staan, turend naar die hypnotiserende kathodestraalbuis. Ze hadden mij binnengehaald en chocomel aangeboden, maar ik was zonder een woord de woonkamer binnen gedrenteld, recht op de lichtgevende Wonderdoos af. Daar was ik, op een ideale 120 centimeter afstand, als een orthodoxe jood bij de klagmuur gaan wiegen voor het Stralende Orakel, terwijl zij mijn snot van hun raam boenden. Niet knielend op een bed violen, maar talmend op een hoogpolig vinylkleed vond ik mijn roeping.

Doorspoelen naar 2009,* en er is niets veranderd. Goed, wanneer ik nu mijn neus tegen het raam van een vreemde druk om televisie te kijken, word ik niet zozeer binnengehaald alswel afgevoerd door de politie, laat staan dat iemand me chocomel aanbiedt. Maar nog steeds is televisie mijn drug; een drug waar roken, alcohol of gokken de schoenen nog niet van mogen poetsen. De enige rem daarop is de calvinistische norm om een maatschappelijk leven te hebben. Toen ik daar nog onge-

voelig voor was, deed ik 's ochtends als eerste de televisie aan. Die ochtend begon overigens meestal rond een uurtje of elf, omdat ik de avond ervoor tot drie uur 's nachts tv had zitten kijken. Immers, alle goede speelfilms van de BBC beginnen om middernacht, er zijn leerzame colleges op de diverse Open Universiteiten van de Europese zenders, er zijn toffe clips met toffe muziek die, naarmate de nacht vordert, steeds trippender worden. Als u dan even een dutje doet, kunt u opstaan met reisprogramma's, klusprogramma's, cursussen schilderen, pottenbakken, koken, tuinieren en yoga – alles wat het leven mooi maakt.

Een regelmatig genot heet pas een verslaving wanneer belangrijke zaken eronder lijden. Hoewel, lijden: ik zag het als prioriteiten stellen. Door de jaren heen echter, voelden familie, docenten, vriendinnen, werkgevers en sociale diensten zich steeds meer verwaarloosd. Omdat ik niemand wou teleurstellen, offerde ik het televisionair genot steeds vaker op om ook deze emotionele en maatschappelijke schuldenaars tevreden te stellen. Er is zelfs een punt geweest dat ik de televisie de deur uit heb gedaan. Dat was 12 september 1991, en het duurde een week. Toen zag ik bij vrienden een aflevering van *Have I Got News For You*, en besloot dat dit te goed was om in mijn leven te missen. De tv kwam terug, en is gebleven, zij het in gematigder volume. Nog steeds wijd ik elke avond een uurtje of twee, drie aan het Audiovisuele Altaar. Het heeft mij zoveel vreugde en rijkdom gebracht. Ik stel mij voor dat er ergens in de dichtbeboste berglanden van Nieuw Guinea nog een peuter rondloopt die nog zijn eerste televisie moet zien. Hij zal de illegale houtkapperskeet binnendrentelen, hij zal het tv'tje op het barretje zien gloeien, en hij zal zachtjes gaan wiegen. Gelijk de palmbomen in *Miami Vice*.

**De tijd gaat snel. 2009 was inderdaad het jaar dat ik dit tikte voor de VARAgids. Nu, vier jaar later, kijk ik bijna geen televisie*

meer op de televisie. De laptop heeft het overgenomen. Het is een minder magisch medium, maar met een beter aanbod. Sic Transit Gloria Mundi.

Filmrol

Ik heb laatst in een film gespeeld. Titel: *Midzomernacht*. Het is raar werk. Voor een seconde of vijftien aan daadwerkelijke film ben je van vijf uur 's ochtends tot middernacht bezig. Waarmee, dat zou ik u niet een-twee-drie kunnen zeggen. Staan, meestal. Op je plekje, waar je honderd keer vanuit een andere hoek gefilmd wordt. In deze scène zeg je alleen: 'O?', maar je bent wel de hele tijd in beeld. Met elke *take* klinkt je 'O?' minder geloofwaardig. Totdat bij take 23 je 'O?' heel, heel, heel raar klinkt. Hoe je het ooit normaal hebt kunnen zeggen is niet meer voor te stellen. Je probeert eens wat uit: 'O?', 'O!', 'Oooooooo!', 'Ho?', 'Hola!'. En, na een paar uur: 'Hatseflats!', 'Caramba!' en 'Hatsjoe!' Ik heb een nieuw verworven respect voor acteurs.

Omdat zogenaamd niet al het geluid er goed op stond, moest ik een paar woordjes achteraf in een geluidsstudio inspreken. Die woordjes waren: 'Doei!', 'Jij droomt toch elke nacht van mij?' en natuurlijk 'O?' Bij het inspreken zag en hoorde ik mezelf dus voor het eerst terug. Weet u hoe het is om niet blij te zijn met een foto van uzelf? Nou, dat dus, maal honderd. Waar ik bij lelijke foto's van mezelf nog kan denken dat het komt door ongelukkige timing van de fotograaf, kom ik er bij een film niet onderuit dat ik raar, lelijk en verkrampd ben. Nee nee, val me niet in de rede.

Gelukkig was ik er vaak uit geknipt. Dat schijnt normaal te zijn, dus ik had er rekening mee gehouden. Maar in de geluidsstudio dacht ik ineens zeker te weten dat al die takes nodig waren geweest, omdat ik elke opname had verpest met mijn amateuristische ge-o?. Bij elke take had de regisseuse gezegd: 'Heel

goed. Nog eentje, voor de *heb*. Jaja. En heel toevallig stond het geluid er dus niet goed genoeg op. Natuurlijk hebt u gelijk, het zal mijn onzekerheid wel weer zijn, maar het stomme is, dat kun je nooit helemaal zeker weten.

Ik sloeg mij door de nasynchronisatie heen, bikkels als ik ben, zonder te piepen over waar ik eruit was geknipt, en zonder mijn excuses aan te bieden voor mijn slechte acteerwerk. Maar toen ik afscheid nam riep ik uit het niets tegen de regisseuse: 'Ik neem deze maand de column van Aaf Brandt Corstius over!' Ik bedoelde natuurlijk: 'Zeg dat ik geweldig ben!' Maar ze zei alleen maar: 'O?'

Deep Tissue Opruiming

Geordende mensen kunnen rommelig leven, want ze weten waar alles is. Zo woon ik samen met een vrouw wier laatjes elk concept van ordening tarten. Laat ik er eentje voor u open-trekken: paspoort, nagellak, telefoonrekening, losse batterijen (vol? leeg?), koptelefoon, schroevendraaier, spiegeltje, oorbellen, paracetamol, AH-mini's, belastingaanslagen, ov-chipkaart, pasfoto's van diverse gezinsleden... en toch: haar administratie is bijgewerkt en haar geest helder.

Ik daarentegen, ik heb systemen nodig. Dit moet in deze map hier, en dat moet in die ordner daar. Achter een tabblad, anders vind ik het nóg niet terug. Laatje zus, doosje zo, kastje open, deurtje dicht. Dat alles om Koning Chaos, die mijn leven al zo lang regeert, enigszins in bedwang te houden. Tevergeefs natuurlijk. Mijn administratie is een chronische puinhoop. Ter illustratie: ik ken inmiddels de deurwaarders van de belastingdienst bij voornaam, en zij mij. Ik shit u niet.

Rommelige mensen kunnen opruimen wat ze willen, hun natuur zal elke poging tot orde steeds weer saboteren. Ik denk dat het te maken heeft met een onvermogen te accepteren dat De Boel nóóit definitief opgeruimd is omdat er immers steeds nieuwe rommel bij komt. Rommelige mensen zijn in die zin eigenlijk perfectionisten.

Mijn combinatie van warrigheid en opruimwoede levert vaak dit stilleven op: ik, met één enkel papiertje in mijn hand, dat zweeft boven mijn bureau zonder ooit te landen. Verlamd door systemisch falen. Voor sommige documenten of voorwerpen bestaat namelijk geen opbergplek. Bijvoorbeeld: het Franse aangifteformulier van de inbraak in ons vakantiehuisje,

afgelopen zomer. Weggooien durf ik ook niet, want wat nu als de verzekering erom vraagt? Maar een speciale map voor aangifteformulieren zou alleen dit velletje bevatten, misschien voor altijd: dat slaat ook nergens op. Uiteindelijk leg ik het op een Stapeltje Onbestemd. Daarvan zijn er vele in mijn kantoor. Stille verwijten die stof liggen te verzamelen, en met een sonore brom in mijn hoofd het chronische ongemak veroorzaken dat De Boel niet Op Orde is.

Soms zijn er momenten in je leven waarop je denkt: waarom pak ik de boel niet gewoon eens aan? Mijn stembandoperatie was de aanleiding. Ik kon toch niks doen, en er lag een achterstallige berg post van heb ik jou daar, dus die ging ik wegwerken. Toen de berg op was, dacht ik: weet je wat, laat ik de rest ook even doen. 'De rest', dat waren de Stapeltjes Onbestemd die ik her en der had aangelegd. Dus die ging ik even doen. Zomaar. In een uur was ik klaar. Een vuilniszak vol met onzinformulieren, vage foto's, oude verjaardagskaarten, recensies en interviews glimlachte mij stralend toe. Op mijn bureau lag een dun mapje 'Durf Ik Nooit Meer Weg Te Gooien'. Verder was alles licht en lucht. Ik dacht: deze kans komt nooit weer, nu moet ik een deep tissue massage, doordrukken naar de pijnplekken: spullen opruimen die niet eens in de weg liggen. Ik opende kasten en laden, gooide dozen leeg, en begon oude tentamens, gebruiksaanwijzingen en vakantiefoto's, alles wat ik jaren aan het zicht had onttrokken, in stapeltjes te sorteren.

Toen werd het tijd voor een kopje koffie. En nog een. En een douche, want van het opdrogend zweet en stof had ik jeuk gekregen. En toen ging ik lunchen. En een stukje tikken, mijn kinderen van school halen, en boodschappen doen.

Het is drie weken later. De gesorteerde stapels heb ik een beetje uit de weg geschoven om ertussen te kunnen werken. Ik ga ze echt nog definitief opruimen, maar eerst ligt er nog een berg post. Die groeit.